

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2019 | Week 10

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4

8075 AC Elspeet

Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: diaken J. Fijan

Zichtweg 3

8075 CN Elspeet

Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V.zondag 10 maart 2019

09.30 uur ds. K.H. Bogerd te Wouterswoude

15.00 uur ds. K.H. Bogerd

D.V. woensdag 13 maart 2019

14.30 uur ds. M. van Kooten

19.30 uur ds. M. van Kooten

Collecten

10 maart

1. Diaconie

2. Kerk

3. Instandhouding predikantsplaats

13 maart

1. Kerk

2. Instandhouding predikantsplaats

3. Biddagcollecte

Van harte aanbevolen

Kinderoppas

10 maart

Mevr. R. Mulder-van Asselt, Mevr. E. de Ruiter-Monster, Mevr. J. van Asselt-Van der Have en Eline Huisman

13 maart

Mevr. D. Smit-Mulder, Maartje Bostelaar, Mevr. E. Bomhof-de Haer

Kerkauto

Als u door omstandigheden niet zelf naar de kerk kunt komen en toch graag naar de kerk wilt, dan kunt u gebruik maken van de kerkauto. Wilt u opgehaald en thuisgebracht worden? Neem dan contact op met diaken G. van der Zande telefoonnummer 0620590322

Vrijwillige hulpdienst

De vrijwillige hulpdienst is er voor iedereen in onze kerkelijke gemeente die tijdelijk hulp nodig heeft b.v. door ziekte bij ouderdom of om andere redenen. Heeft u vragen of wilt u gebruik maken van de vrijwillige hulpdienst neem dan contact op met Evelien v.d. Brink 492159 of Gretha van het Goor 491380

Catechisaties

In verband met de biddag zijn er komende week geen catechisaties. Een week later is de jeugd meer dan welkom. De eerste maandagavondcatechisanten moeten leren Psalm 117 (onberijmd) en maken de vragen en opdrachten op blz.85 van LotL 1a. De tweede groep moet leren Jeremia 31:33 en maken de vragen en opdrachten op blz.98 en 99 van LotL 2a.

De laatste groep moet maken de opdrachten op blz.123 van LotL 4b

De vrijdagavondcatechisanten moeten leren de vragen van Hellenbroek over de voorzienigheid op blz 78 en maken de vragen en opdrachten op blz.80.

Jeugdvereniging Maranatha.

Aanstaande zondag D.V. hoopt JV Maranatha weer bij elkaar te komen.

André zal een inleiding verzorgen over "Welke overgeleverd is om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking." (Rom 4:25).

Zoals gewoonlijk vanaf kwart voor 7 inloop en om 7 uur beginnen.

Allemaal weer van harte welkom!

Hartelijke groet, Gert en André.

Uitgifte collectemunten

Op D.V. maandag 11 maart aanstaande is er uitgifte van collectemunten van 19 uur tot 20 uur. Van harte welkom!

College van kerkrentmeesters

Zanguurtje

D.V.donderdagdag 14 maart hoopt Psalmzangvereniging De Lofstem van 8 tot 9 uur een uurtje voor de kerkte-lefoonluisteraars te zingen.

Voorjaarsuitvoering

D.V. zaterdag 16 maart 2019 wordt in de Hervormde Dorpskerk de voorjaarsuitvoering gegeven door het Elspeets Mannenkoor Con Amore o.l.v. Gerrit Knikker. Organist: Jan Post. Aanvang: 19.30 uur. Algehele leiding: ds. C. Stelwagen. Toegang vrij (collecte)

Zangavond met bovenstem

D.V. 23 maart 2019 – Grote Kerk Elburg Psalmzang met bovenstem t.b.v. St. Timotheos. Thema: "Mijn God, Mijn God, waarom verlaat Gij Mij, en redt Mij niet, terwijl Ik zwoeg en strij' " Datum: D.V. zaterdag 23 maart 2019 Aanvang: 19.30 uur (kerk open vanaf 19.00 uur) Locatie: Herv. Kerk te Elburg (St. Nicolaas- of Grote kerk). Parkeren: 't Schootsveld. De collecte van deze avond komt volledig ten bate van stichting Timotheos, kosten zijn gesponsord.. Opening, meditatie en sluiting door ds. D.J.Budding uit Nunspeet. Organist: Pieter Heykoop . Bovenstemgroepen uit Waddinxveen en Wouterswoude.

Bijeenkomsten in Oranjarahof

Weeksluiting

Zaterdag 9 maart is de weeksluiting. Alle ouderen in en buiten Oranjarahof hartelijk welkom. Deze bijeenkomst begint om 18.30 uur. Er zal dan een meditatie worden gehouden en aansluitend zingen we enkele psalmen. Deze avond zal rond 20.15 uur worden afgesloten.

Voorjaarsmarkt in Oranjarahof

D.V.Zaterdag 16 maart is er de jaarlijkse voorjaarsmarkt. Tussen 9.30 uur en 13.00 uur bent u en jij van harte uitgenodigd om te kijken en te kopen bij de verschillende kraampjes die er in Oranjarahof staan. En we bakken dit jaar van alles, en maken het klaar terwijl u wacht. Dit keer o.a. heerlijke wafels. Ook is er de koffi corner voor koffie/thee en gebak.

Rond de klok van 11.00 uur zullen de vrijwilligers die resp. 12 ½ jaar en 25 jaar vrijwilliger van Oranjarahof zijn, officieel worden gehuldigd. Elk jaar weer een heel mooi moment.

Voor de kinderen hebben we dit jaar speciale spelen klaar staan. En wie bij ons "een tekening van zijn/haar droomhuis" inlevert, heeft altijd prijs.

Allen, jong en oud hartelijk welkom op onze voorjaarsmarkt in Oranjarahof. Ingang aan de Gerrit Mouwweg.

De tragiek van een Elspeets predikant (slot)

Jaren verliepen na het ontslag van Marinus van Leeuwen als herder en leraar van Elspeet. Verschillende malen had hij een vergeefse poging gedaan tot rehabilitatie bij de kerkenraad. Men gaf geen gehoor, tenzij hij schuld beleed. Dat weigerde hij echter voortdurend. In 1868 kwam er echter een kentering. Niet zozeer aan de kerkenraad maar aan de algemene synode bekende hij zijn schuld. Het blijft gissen wat de reden was. Was hij waarlijk schuldig of nam hij het op zich schuldig te zijn om zo uit zijn nare financiële positie te komen en mogelijk elders weer zijn ambtelijke bediening te kunnen hervatten. In een brief -opgesteld op 18 april 1868- lezen we: 'De ondergeteekende erkent dat de Synode ten volle recht had hem in hare vergadering van zijn ambt als Leraar wegens onchristelijke levenswandel te ontzetten, want hij had die straf ten volle verdiend'. In september volgde nog een verzoek of hij in zijn ambt hersteld mocht worden daar men in vijf jaar niet op hem aan te merken kon hebben wat betreft zijn levenswandel. Zelfs de kerkenraad –waar hij zoals we vernamen nooit schuld bekend had- deed een schrijven uitgaan op 1 maart 1869 welke was geschreven door zijn opvolger ds.J.van der Werff met de volgen-

de inhoud: 'De kerkeraad dezer gemeente heeft de eer UWEW te berigten, dat er van M.van Leeuwen Dzn. sedert zijne ontzetting als Predikant geene bewijzen van onchristelijke wandel zijn voorgekomen en dat hij een zedelijk leven leidt, immers zoovel bekend is. Voorts beschouwd de Kerkeraad het zeer wenschelijk voor genoemde persoon en voor zijne huisgenooten, vanwege derzelver tegenwoordigen treurigen toestand, dat aan nevensgaand verzoek om gerehabiliteerd te worden, een gunstig gevolg moge gegeven worden, en dat het Eerw.Klass. Bestuur van Harderwijk zal kunnen goedvinden er bevordering daarvan deszelfs veelvermogens invloed aan te wenden'. De classis ging echter niet overstag. Zij adviseerden de synode om bij de ontzetting van Marinus van Leeuwen uit zijn ambt te blijven. Ze gaven als redenen aan dat iemand die zich in het verleden een dergelijke zonde als hij begaan had niet met stichting een gemeente meer kon dienen. Vervolgens vertrouwde men de oprechtheid van zijn berouw niet en men bracht tenslotte in dat hij eens een preek op eigen naam had uitgegeven die van een ander bleek te zijn. Op 30 september 1869 werd de afgezette predikant van Elspeet geschreven door de classis gesommeerd geen poging meer te doen om rehabilitatie als predikant. Ook niet een poging tot hulpprediker of catecheet. 'Wie onwaardig geacht wordt het predikambt te bedienen is evenzeer onwaardig hulpprediker of catechiseermeester te zijn. Wat eindelijk de betrekking van evangelist betreft, deze is niet een kerkelijke (althans in die dagen MvK). Willen corporaties die evangelisten uitzenden U daarvoor gebruiken, dat is hun zaak, dit behoort niet tot onze competentie. Wij eindigen met U te verzekeren, dat het ons uiterst leed doet, U geen gunstiger antwoord te kunnen of mogen geven. Stond het aan ons U een burgerlijke betrekking te verschaffen die U voldoende brood gaf, wij deden het gaarne, doch dit gaat boven ons vermogen. Wij wenschen U toe U stil te voegen in het U beschoren lot, terwijl wij verzoeken van verdere aanzoeken verschoond te blijven, dat wij toch niets voor U kunnen doen'.

Er kwam echter toch uitkomst. En wel uit een plaatsje vlak bij Hollandseveld, de gemeente die hem ooit wilde beroepen toen hij het beroep naar Elspeet had lopen. Marinus ging namelijk na zijn afzetting regelmatig voor in vrije groepen, zoals we die vandaag ook wel kennen, hoewel hij lid bleef van de hervormde kerk. Als zodanig werd Marinus ook bekend in de regio van Hollandseveld. Immers zes kilometer verder op lag het plaatsje Dwarsgat, het tegenwoor-

dige Elim. De afstand die de bewoners—grotendeels veenwerkers—moesten maken om naar de kerk in Hollandseveld te gaan bleek met name in de winter over de onbegaanbare wegen te groot. Om er een kerkje te bouwen was voor de nieuwe gemeente Hollandseveld te prijzig. Tevens waren er steeds problemen met de predikanten. De eerste twee predikanten hadden een zwakke gezondheid en konden zich er niet voor inzetten, trouwens ze hadden ook geen kracht genoeg om de mensen op afstand te bezoeken. Een derde predikant had een drankprobleem dat tot echtelijke ruzies leidde. Ook daar was geen heil van te verwachten voor het kerkelijk werk in Dwarsgat. Met de komst van de gebroeders Roelof en Karst Troost in Hollandseveld kwam er uitkomst. Roelof was bakker en Karst schipper maar beiden waren daarnaast ook vervener en hadden heel wat eigendommen in Hollandseveld en Dwarsgat. Dat bood perspectief omdat zij zich het lot van de arme bewoners sterk aantrokken. Niet in het minst vanwege hun geestelijke belangen. Had de kerk geen middelen en draaiden de molens van de kerkelijke meerdere vergaderingen langzaam, Karst wist raad. Hij bouwde in Dwarsgat op eigen initiatief een klein kerkje. We schrijven dan 1867. De bedoeling van dit kerkje was om als hervormde hulpgemeente van Hollandseveld te fungeren. Er was geen sprake van om zich af te scheiden. Karst was zelf ook hervormd lidmaat. Er was nu wel een kerkje maar geen voorganger. De financiële situatie van Hollandseveld was zodanig dat ze geen hulpprediker konden aanstellen en de eigen predikant had genoeg aan zijn drankprobleem. Men vond een voorganger in de kruisgezinde H.Meijering die in 1868 als zodanig werd aangesteld. Het bijzondere is evenwel dat men desondanks hervormd bleef, in ieder geval niet werd uitgeschreven uit de hervormde ledenadministratie. Men was in Dwarsgat dus van twee kerken lid. Na het vertrek van Meijering in 1871 werd uitgezien naar een opvolger en die werd gevonden in Marinus van Leeuwen. De banden met de kruisgemeenten werden verbroken en men ging in Dwarsgat verder als Vrije Hervormden op Gereformeerde Grondslag. Marinus werd geen inkomen beloofd maar wel een gratis onderdak. In Dwarsgat werd tevens een winkeltje geopend door de familie van Leeuwen. Per 1 mei 1871 begon hij zijn ambtelijke werkzaamheden, inclusief de bediening van de sacramenten. Hoewel hij deze vrije gemeente diende stond hij gewoon als nederlands hervormd te boek. Toen in 1870 Hollandseveld een ernstige vergissing maakte door ds.Tatum Zubli te beroepen die zich verre van gereformeerd ontwik-

kelde ging ouderling Vos uit Hollandseveld bij van Leeuwen naar de kerk. De classis werd er bijgehaald en ouderling Vos werd op de vingers getikt dat hij niet voorbeeldig handelde. Hij antwoordde daarop dat hij juist een goed voorbeeld gaf door als ouderling naar de 'Waarheidsvrienden' te gaan zoals van Leeuwen en zijn gemeenteleden genoemd werden en zich niet onder allerlei wind van leer begaf. In augustus 1872 werd hij als ouderling geschorst. Marinus van Leeuwen was niet alleen predikant van Dwarsgat maar gaf er ook onderwijs omdat op dat moment nog geen school aldaar was. Dat onderwijs werd overigens alleen in de wintermaanden gegeven omdat de jeugd verder in het veen niet gemist kon worden. Een interessant detail is dat Marinus de gemeente de psalmen liet zingen van Datheen.

Op 7 november 1877 overleed Marinus van Leeuwen. Een briefje aan de hervormde gemeente Garderen dienaangaande is bewaard gebleven. Het is geschreven door zijn weduwe. Daarin kunnen we zien dat ondanks de vele beschuldigingen die tegen haar man zijn ingenomen –en die hij al of niet gemeend later voor zijn rekening nam- zij hem toch naar het huwelijksformulier 'trouw en geloof in alle dingen' hield.

Het briefje luidde als volgt:

Eerw.heeren!

Heden overleed zacht en kalm in de hope des eeuwigen levens mijn hartelijke geliefde echtgenoot Marinus van Leeuwen Dzn. in den ouderdom van zestig jaren en ruim twee maanden. Van October 1854 tot Januarij 1857 predikant te Garderen. Beleefdelijk noodig ik u uit op den eerstvolgenden dag des Heeren uwen gemeente zijn overlijden bekend te maken. Niet twijfelende aan uwe deelneming in mijn smartelijk verlies, verblijf ik.

U Eerw. diepbedroefde dienaresse, wed. M. van Leeuwen-van Sorge.

Of een dergelijk briefje ook naar Elspeet en zijn eerste gemeente is verzonden weten we niet. Bewaard zijn de briefjes in dat geval dan niet.

Na het overlijden van Marinus van Leeuwen werd hij in Elim opgevolgd door zijn zoon Didericus. Hij diende de gemeente als oefenaar. Sacramenten bediende hij niet zodat de kinderen in Hollandseveld werden gedoopt. Nadat de eigenaar van het kerkje overleed kochten Marinus' zonen het gebouwtje. Didericus had de gave van het woord niet zoals zijn vader. Vandaar dat er naast hem allerlei oefenaren voorgingen, aanvankelijk behorend tot de dolerenden, later ook tot de Ledeboerianen. Didericus had bijvoorbeeld veelvuldig contact met ds.David Janse.

Daar Didericus niet de gaven had van zijn vader en er later een school kwam in Dwarsgat maakten de predikanten van Hollandseveld van die gelegenheid gebruik hier hun diensten te houden. De belangstelling voor het Van Leeuwenkerkje verminderde en die van de hervormden in de school nam toe, terwijl er ook steeds meer mensen kwamen wonen die meer belangstelling hadden voor de hervormde kerk dan voor het vrije kerkje van van Leeuwen. Er werd in 1912 zelfs een predikant beroepen, terwijl op 27 september 1917 een nieuwe kerk in gebruik werd genomen nadat een onbekende gever van buiten de gemeente een schenking deed van fl.30.000,-. Dat is de huidige hervormde kerk van Elim. Tien dagen eerder overleed Didericus van Leeuwen. Spoedig daarna ging de vrije hervormde gemeente waar zijn vader zesen half jaar predikant van was ter ziele. Ook het kerkgebouwtje verdween op den duur. Toch bleef de nagedachtenis van Marinus van Leeuwen levend, getuige het volgende gedichtje:

In het Veluws dorpje Elspeet
Werd een dominee benoemd,
Die zich vurig aan zijn taak kweet;
In de omtrek werd geroemd.
Tot het vol met veel verhalen
Tegen hem werd opgezet,
En hij na een felle kerkstrijd
Als hun herder werd ontzet.

In het onbekende oosten
Van het Hoogeveense land
Is toen dominee van Leeuwen
Met zijn vrouw en kroost beland.
Ondanks alle tegenslagen,
Had hij slechts één ding gehoord:
'Predikt ieder 't Evangelie,
Ieder volk, in ieder oord'.

Door kerk en school vergeten mensen
Bracht hij wat men nodig had
Vervulde religieuze wensen,
Bracht de jeugd op 't lezerspad.
Er staat geen muur meer van zijn kerkje
In dit Elims toevluchtsoord.
Van hem zelf rest zelfs geen zerkje
Maar zijn naam en roem leeft voort.

Toen de Hervormde gemeente van Elim tien jaar bestond vertrouwde de toenmalige predikant B.S. Dijkstra van dat dorpje aan het papier toe over de jaren daarvoor: 'Niet geheel heeft het ontbroken aan

geestelijke verzorging. Met dankbaarheid mogen wij gedenken aan den arbeid van sommige 'lekepredikers'. En in het bijzonder van dien van den heeren van Leeuwen, vader en zoon, die des zondags in een lokaaltje van de verborgenheden en rijkdommen van Gods koninkrijk spraken tot zielen, die onder zwaren arbeid, gevaar liepen van weg te zinken in tijdelijke zorgen'.

Was Marinus van Leeuwen voor onze gemeente een omstrepen persoonlijkheid en ontbreekt zijn naam in de straatnamen van onze 'domineesbuurt', in Elim is daarentegen de gedachtenis aan hem en zijn zoon Didericus levend gehouden middels de Van Leeuwenstraat.

Synode van Dordrecht (XIV)

Op maandagmiddag 4 maart 1619 kwam de Dordtse synode voor de 98e maal bijeen. Op deze vergadering waarin men uitgebreid van gedachten wisselde over de volharding der heiligen –waar de remonstranten niet mee uit de voeten konden- werd een brief voorgelezen van David Pareus die deze al op 31 oktober 1618 geschreven had. Pareus die hoogleraar was te Heidelberg had graag op de synode aanwezig willen zijn 'al ware het maar leunende op de laatste stoel' maar was vanwege zijn leeftijd met aanklevende ongemakken daartoe niet in staat. In ieder geval stak hij de vergadering een riem onder het hart. In de brief schetste hij de nood van de Nederlandse kerk gedurende de strijd tussen de remonstranten en contra-remonstranten, waarbij de Rooms Katholieken in hun vuistje lachten dat de kerk der reformatie zo verdeeld was. Tevens deed hij er een geschrift bij waarin hij zijn kijk op de remonstranten en de verwerping van hun gedachtengoed onder woorden bracht. Dit geschrift werd op 5 en 6 maart besproken op de synode waarna hem een bericht werd gedaan dat men dankbaar was voor zijn gedane werk. Het werd zeker niet voor kennis aangenomen maar veel meer ter harte. In de acta van de synode is het gehele geschrift dan ook opgenomen. Opvallend daarin is dat hij doorzag hoe de remonstranten een totaal andere opvatting hadden over het geloof. Voor de remonstrant is het geloven niet anders dan een toestemming dat het waar is wat de Bijbel zegt. 'Zij vereisen niet het vertrouwen van de vergeving der zonden. Het geloof maakt volgens de remonstranten rechtvaardig omdat dit de vervulling van de wet zou zijn en niet het toepassen van Christus verdienste op zichzelf.' Helaas is dat geloof dat Pareus trachtte te pareren nog steeds springlevend. Kerks zijn, geloven

met de mond maar niet van harte steunend op de gerechtigheid van Christus. Hoe is dat bij u?

Treffend is ook wat Pareus zei over de afval van het geloof. 'Er kunnen uit de Kerk en uit het rijk van Christus nooit gesloten worden die waarlijk in de genade hebben gestaan. Het waren altijd hypocrieten (huichelaars) 'des waren geloofs en des Geestes Gods ledig'.

Op de vergaderingen van 7 maart werd het eerste artikel van de remonstranten over de verkiezing nog eens opnieuw ter tafel gebracht terwijl op 8 maart het vijfde artikel over de volharding der heiligen nog weer eens tegen het licht gehouden werd waarbij de Geneefse theoloog Jean Deodati nog eens inging op het onderscheid tussen het tijdgeloof en het rechtvaardigmakend geloof.